

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventurae Ordinis Minorum, S. R. E. Cardinalis,
Episcopi Albanensis, Seraphici Doctoris Ecclesiae, De Vita
S. Patris Francisci, Liber I.**

Bonaventura <Sanctus>

Antverpiæ, 1597

Capvt V. De austeritate vitæ eius. & quomodo creaturæ præbebant ei
solatium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41460

Confirmatur
à D. Honorio
811. Pont.

susciperet, illicò reparauit: & per supradictum Dominum Papam Honorium, octauo Pontificatus illius anno, sicut optauerat, obtinuit confirmari. Ad cuius obseruantiam fratres feruenter inducens, dicebat, se nihil ibi posuisse secundum industriam propriam: sed omnia sic scribi fecisse, sicut sibi fuerant diuinitus reuelata. Quod ut certius constaret testimonio Dei, paucis admodum euolutis diebus, impressa sunt ei Stigmata Domini Iesu, digito Dei viui, tanquam Bulla summi Pontificis Christi: ad confirmationem omnimodam Regulæ, & commendationem auctoris. sicut post suarum enarrationem virtutum, suo loco inferius describetur.

CAPVT V.

De austeritate vite eius. Et quomodo creaturæ præbebant ei solatium.

§. I.

VM igitur cerneret vir Dei-Francisus, suo exemplo ad Crucem Christi baiulandam, feruenti spiritu plurimos animari: animabatur & ipse, tanquam bonus dux exercitus Christi, ad palmam victoriæ, per culmen inuictæ peruenire virtutis. Attendens enim illud Apostoli verbum, *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis*; vt Crucis armaturam suo ferret in corpore, tantâ disciplinæ rigiditate sensuales appetitus arcebat, vt vix necessaria sumeret sustentationi naturæ. *Difficile namque fore dicebat, necessitati corporis satisfacere, & pronitati sensuum non parère*: propter quod cocta cibaria sanitatis tempore vix admittebat, & rarò: admittit verò aut conficiebat cinere, aut condiment i saporem admi-

Rigor S. Frã-
sisci.

In cite.

admixture aquæ vt plurimum reddebat insipi-
 dum. De potu vini quid dicam? cùm & de aquâ *In potu.*
 frigidâ, dum sitis æstualet ardore, vix ad sufficien-
 tiam biberet. Modos adinueniebat abstinentiæ
 potioris, & quotidie exercitatione crescebat: li-
 cetque iam perfectionis culmen attingeret, tan-
 quam incipiens semper aliquid innouabat, affli-
 ctionibus carnis puniendo libidinem. Egrediens
 tamen exteriùs, propter verbum Euangelij; con-
 formabat se suscipientibus ipsum in qualitate ci-
 borum: cùm tamen ad interiora regressus, distri-
 ctè seruaret rigidam abstinentiæ parcitatem. Sic-
 que seipsum austerum sibi, humanum proximo,
 subiectum Euangelio Christi, per omnia reddens,
 non solum abstinendo, verùm etiam manducan-
 do, præbebat ædificationis exemplum. Nuda hu-
 mus, vt frequentius, lectus erat lassato corpusculo:
 & sæpius sedens, ligno vel lapide ad caput positò,
 dormiebat. vnicâ paupere contentus tunicâ, in
 nuditate Domino seruiebat, & frigore.

Interrogatus aliquando quomodo vestitu tam
 tenui, se posset ab hiemalis algoris asperitate tue-
 ri; in spiritus feruore respondit, Si supernæ patriæ
 flammâ, per desiderium contingeremur interiùs;
 frigus istud exteriùs facile portaremus. Vestis hor-
 rebat molliciè, asperitatem amabat; afferens prop-
 ter hoc Ioannè Baptistam ore diuino fuisse lau-
 datum. Si quando verò in datâ sibi tunicâ lenita-
 tem sentiret, chordulis eam contexebat interiùs:
 quia non in casulis pauperum, sed in palatiis prin-
 cipum, iuxta veritatis verbum, vestimentorum di-
 cebat requirendam esse molliciem. Experienciâ
 enim certâ didicerat, dæmones asperitate ter-
 reri: delitiosis autem & mollibus ad tentandum
 fortius animari. Vnde cùm nocte quadam,
 propter

*In lecto.**Vnica tunicâ
nuda.*

2.

*Ea, aspera.
Mat. 11. 8.*

propter infirmitatem capitis & oculorum, præter
solicum morem, cervical de plumâ positum ha-
beret ad caput: dæmon in illud ingressus, ipsum
vsque ad horam matutinalem, inquietatum mul-
timodè, à sanctæ orationis studio perturbauit; do-
nec vocato socio, puluinar cum dæmonio fecit ex-
tra cellulam longius exportari. Egressus autè cum
puluinari frater de cellâ, membrorum omnium
vires amisit & vsus: quousque ad vocem sancti
Patris hoc cognoscentis in spiritu, vigor pristinus
cordis & corporis sibi fuit plenariè restitutus.

3.
Isaie 27.8.
In niuem se
mergebat
sepis.

Eccl. 9. 8.

Veritas à
damone gra-
uiter tenta-
tur.

Iob 41. 12.

Rigidus in disciplinâ super custodiam suam sta-
bat: curam permaximam gerens de vtriusque ho-
minis puritate seruandâ. Quapropter circa con-
uersionis suæ primordia, tempore hiemali, in fo-
ueam glacie plenam seipsum plerunque merge-
bat: vt & domesticum sibi hostem perfectè subi-
geret, & candidum vestimentum pudoris à volu-
ptatis incendio præseruaret. Tolerabilius viro spi-
rituali fore incomparabiliter assererat, magnam
sustinere frigus in carne, quàm ardorem carnalis
libidinis vel modicum sentire in mente. Cùm au-
tem apud eremum de Sarthiano, nocte quadam
orationi vacaret in cellulâ, vocauit eum hostis an-
tiquus tectio, dicens: Francisce, Francisce, Francis-
ce. Cui cùm quæreret, respōdisset, fallaciter
ille subiunxit; Nullus est in mundo peccator, cui
si cōuersus fuerit, nō indulgeat Deus: sed quicun-
que semetipsum pœnitentiâ durâ necauerit, mi-
sericordiam non inueniet in æternum. Statim vir
Dei per reuelationem cognouit hostis fallaciam,
quo modo nisus fuerit eum ad tepida reuocare:
nam hoc sequens indicauit euentus. Continuo
enim post hoc, ad insufflationem illius, cuius ha-
bitus prunas ardere facit; grauis ipsum carnis ten-
tatio

tatio apprehendit. Quam vt præfensit castitatis amator, depositâ veste, chordâ cœpit se verberare fortissimè; Eia, inquit, frater Asine, sic te decet manere, sic subire flagellum. Tunica Religioni deservit, sanctitatis signaculum præfert: furari eam libidinoso non licet. si quò vis pergere, perge. Insuper & mirando feruore spiritus animatus, apertâ cellâ foras exiuit in hortû: & in magnam demergens niuem corpusculum iam nudatum, septem ex eâ plenis manibus cœpit compingere massas: quas sibi proponens, suo sic exteriori homini loquebatur; Ecce, inquit, hæc maior, vxor tua est; quatuor istæ, duo filij & duæ filiæ; reliquæ duæ, seruus & ancilla, quos ad seruiendum habere oportet. Festina igitur omnes induere: quoniam frigore moriuntur. Si verò eorum multiplex sollicitudo molestat: vni Domino sollicitè serui. Illicò tentator victus abscessit, & vir sanctus cum victoriâ in cellam rediit: quia dum benè pœnaliter arsit foris, ardorem interiùs sic extinxit libidinis, vt deinceps tale aliquid minimè sentiret. Quidam autem frater, qui tunc orationi vacabat, hæc omnia, Luna clariùs incedente, prospexit. Compertò vir Dei, quòd hæc ille nocte vidisset, referans ei tentationis processum: præcepit vt quamdiu ipse viueret, nulli viuenti rem quam viderat, propalaret.

Non solùm autem mortificari debere docebat vitia carnis, & eius incentiua frenari: verùm etiam exteriores sensus, per quos mors intrat ad animâ, summâ vigilantia custodiri. Mulierum familiaritates, colloquia & aspectus, quæ multis sunt occasio ruinæ, sollicitus euitari iubebat: asserens per huiusmodi, debilem frangi, & fortem sæpe spiritum infirmari. Harum contagionem euadere conuersantem cum eis, nisi probatissimum virum, tam

C facile

Septem mās-
sas ex niue
compingit.

Tentator vid-
etur abscessit.

4.
Sensus custo-
die: di omnes.
lectura. g. 33

¹Pro. 6. 27.

facile dixit, quàm iuxta Scripturam, *in igne ambulare, & non comburere plantas*. Siquidem ipse adeò

²Psal. 118. 37
Avertit oculos ne videat
vanitatem.

auerterat oculos suos, ne huiusmodi vanitatē viderent: quòd (sicut aliquando socio dixit) quasi nullam recognoscebat in facie. Non enim securum esse putabat, earum formarum introrsus haurire imagines, quæ possunt aut edomitæ carnis resuscitare igniculum, aut pudicæ mentis macularè nitorem. Asserebat etiam friuolum esse mulieris colloquium, exceptâ solâ confessione, vel instructione brevissimâ: iuxta quod & saluti expedit, & congruit honestati. Quæ sunt, inquit, religioso cum muliere tractanda negotia? nisi cum sanctam pœnitentiam, vel melioris vitæ consilium, religiosâ petitione deposcit? Ex nimia securitate, minus cauetur hostis. Et diabolus, si de suo capillū potest habere in homine, citò excrecere facit in trabem.

Quæ religio-
so cum mu-
liere negotia?

5.
Otium fru-
gendū docet.

Otium autem omnium malarum cogitationum sentinam, docebat summo opere fugiendum: exemplo demonstrans, rebellem carnem & pigrâ, disciplinis continuis, & fructuosis laboribus esse domandam. Vnde corpus suum, fratrem asinum appellabat; tanquam laboriosis supponendū oneribus, crebris cadendum flagellis, & vili pabulo sustentandum. Si quem verò cernebat otiosum & vagum, aliorum velle manducare labores, fratrem muscam nominandum censebat: eò quòd talis nihil boni faciens, sed benefacta inficiens, vilem & abominabilem se omnibus reddat. Propter quod dixit aliquando, Volo fratres meos laborare & exercitari: ne otio dediti, per illicita, corde aut linguâ vagentur. Evangelicum siquidem volebat à fratribus obseruari silentiū: vt videlicet ab omni otioso verbo, omni tempore, abstinerent sollicitè; tanquam *reddituri in die iudicij de huiusmodi rationem.*

Silentium
seruandum.

³Mat. 12. 36.

tionem.

tionem. Sed & si quem inuenisset fratrem verbis
 assuetum inanibus; acriter arguebat; taciturnita-
 tem modestam, & puri cordis affirmans custodiam,
 & non modicam esse virtutem: pro eo quod *mors* ^{Prou. 18. 21}
 & vita fore, dicuntur in manibus lingue, non tam
 ratione gustus, quam ratione loquelæ.

Licet autem pro vitibus, ad vitam austeram fra-
 tres induceret: non tamen ei placebat districtiōnis
 seueritas, quæ pietatis non induit viscera, nec est
 discretiōnis sale condita. Cùm enim quãdam no-
 ãte, vnus ex fratribus, præ nimietate abstinentiæ
 admodum fame cruciatus, nullam posset habere
 quietem; intelligeretque pius pastor ouis suæ im-
 minere periculum: vocauit fratrem, apposuit pa-
 nem. & vt ruborem illi tolleret, cœpit ipse prior
 comedere, eumque ad manducandum dulciter
 inuitare. Deposuit frater verecundiam, sumsit ci-
 bum, gauisus quamplurimum, quod per circun-
 spectam condescensionem pastoris, & corporis
 euasisset dispendium, & non modicum accepisset
 ædificationis exemplum. Manè factò, fratribus
 conuocatis in vnũ, vir Dei referens quod acci-
 derat nocte: prouidã commonitione subiunxit, Sit
 vobis fratres, non cibus, sed caritas in exemplum.
 Docuit insuper eos discretiōne sequi, vt aurigam
 virtutum; non eam quam caro suadet, sed quam
 edocuit Christus: cuius sacratissimam vitam, ex-
 pressum constat esse perfectionis exemplar.

Et quoniam agnum sine macula Christum cru-
 cifixum, non est possibile homini carnis infirmi-
 tate circumdato sic perfecte sectari, quin aliquas
 contrahat sordes: ideo documento certo firmabat
 eos, qui perfectioni vitæ inuigilant & intendunt,
 quotidianis debere se lacrymarũ emundare fluen-
 tis. Licet enim iam esset adeptus cordis & corporis
 puri-

6.

Austeritas sine
 discretiōnis
 sale: non
 placebat

Discretiō vitæ
 sicut aurigam

7.

Lacrymis
 quotidianis
 emundanda
 conscientia

puritatem mirabilem: non cessabat tamen lacrymarum imbribus iugiter oculos expiare mentales, corporeorum luminum non ponderando iacturam. Cùm enim ex continuo fletu, infirmitatem oculorum incurrisset grauissimam; suadente sibi medico, quòd abstineret à lacrymis, si corpori visus cæcitatem vellet effugere: Vir sanctus respondit; Non est frater medice, ob amorē luminis, quod habemus cōmune cū muscis, visitatio lucis æternæ repellenda vel modicum: quia non spiritus propter carnem, sed caro propter spiritum, beneficium lucis accepit. Malebat siquidem corporalis visus lumen amittere, quàm lacrymas (quibus oculus mūdatur interior, vt Deum videre valeat) repressâ deuotione spiritus impedire.

8.

*Medicari suos
oculos permis-
sit cauterio.*

Cùm autem semel daretur consilium à medicis, & instanter suaderetur à fratribus, vt pateretur sibi per remedium subueniri cocturæ; humiliter vir Dei assensit: quia salutiferum hoc simul & asperum esse cernebat. Vocatus itaque venit Chirurgus, instrumentum ferreum igni submittens ad faciendam cocturam. At Christi seruus, corpus iam horrore concussum cōfortans, sicut amicum, cœpit ignem alloqui, dicens; Mi frater ignis, præ ceteris rebus æmulandi decoris, virtuosum, pulchrum & vtilem te creauit Altissimus: esto mihi hac hora propitius, esto curialis. Precor magnum Dominum qui te creauit, vt tuum mihi calorem temperet: quo suauiter vrentem valeam sustinere. Oratione finitâ, contra igne candescēs ferreum instrumentum signum crucis edidit: ac deinceps intrepidus persistebat. Profundatum est crepitans ferrum in tenerâ carne: & ab aure vsque ad supercilium coctura protracta. Quantum irrogauerit ignis ille dolorem, vir ipse sanctus expressit; Laudate,

*Cauterium
non sentit.*

date, inquit ad fratres, Altissimum : quia verè dico vobis, nec ignis ardorem sensi, nec carnis vllum dolorem. Et conuersus ad medicum; Si non est, inquit, caro bene decocta, imprime iterum. Expertus medicus in inualidâ carne virtutē spiritus tam potētē, miratus est: & diuinum hoc miraculum extulit, dicens; Dico vobis fratres, vidi mirabilia hodie. Quia enim ad tantam peruenerat puritatem, vt caro spiritui, & spiritus Deo, harmoniâ mirabili concordarent: diuina ordinatione fiebat, vt creatura Creatori suo deseruiens, voluntati & imperio eius mirabiliter subiaceret. Alio enim tempore, apud eremū S. Urbani, Seruo Dei ægritudine grauissimâ laborante; cū ipse naturæ defectum sentiens, vini poculum postulasset; nihilq; de vino, quod sibi dari posset, responderetur adesse: iussit aquam adferri, & allatam signo crucis edito benedixit. Mox vinum efficitur optimum, quod fuerat aqua pura: & quod deserti loci paupertas non potuit, viri sancti puritas impetrauit. Ad eius gustum tanta protinus facilitate conuulit: vt saporis nouitas, & innouatio sanitatis, gustabile ac gustantem supernaturaliter innouantes, perfectâ in ipso expoliationē veteris hominis, & induitionem noui duplici attestacione firmarent.

Non solum creatura Seruo Dei seruebat ad nutum: sed & Creatoris vbique prouidentia condescendebat ad placitum. Cum enim tempore quodam, ex multarum infirmitatum concursu, aggravato corpore, ad iocunditatem spiritus excitandam, alicuius audiendi soni harmoniaci desiderium habuisset; nec id honestatis decentia per ministerium fieri pateretur humanum: adfuit Angelorum obsequium, ad viri sancti placitum adimplendum. Nocte etenim quadam vigilante ipso,

C 3 & me-

vt ipse Creatori, ita illi creatura obediant.
Sap. 16. 24.

Aquam purā in vinū optimum commutat.

Col. 3. 10.

9.

Ci hara melodia recreatur.

& meditante de Domino; repente insonuit cithara quædam harmoniæ mirabilis, & suauissima melodiarum. Non videbatur aliquis: sed transitum & reditum citharædi, ipsa hinc inde auditus volubilitas innuebat. spiritu in Deum directo, tantam fuit in illo dulcisono carmine suauitate perfructus, ut aliud se putaret seculum commutasse. Hoc & fratres sibi familiares non latuit: qui per certa frequenter conspiciebant indicia, eum tam excessiuus, & crebris consolationibus à Domino visitari, ut nec ipsas omnino occultare valeret.

19. Alio quoque tempore, viro Dei prædicationis causa inter Lombardiam, & Marchiam Teruifinam iter agente cum fratre socio iuxta Padum; tenebrosa noctis superuenit obscuritas. Cumque via esset exposita periculis magnis & multis, propter tenebras fluuium & paludes, dixit socius ad virum sanctum: Ora pater, ut de instantibus periculis liberemur. Cui vir Dei cum fiducia multam respondit: Potens est Deus, si placet sue dulcedini, tenebrarum effugata caligine, beneficium nobis impendere lucis. Vix sermonem compleuerat; & ecce tanta lux illicò cœpit circa eos supernam radiare virtute: ut nocte aliis existente obscura, ipsi luce clara viderent non solum viam, verum etiam plurima circumquaque. cuius lucis ducatu corporaliter directi, & spiritualiter confortati, usque ad locum hospitij, per non modicum viae spatium, cum diuinis hymnis & laudibus, incolumes peruenerunt. Perpende quam mirandæ fuerit vir iste mundiciæ, quantamque virtutis; ad cuius nutum, suum ignis ardorem contemperat; aqua saporem commutat; Angelica præbet melodia solatium; & lux diuina ducatum: ut sic sanctificatis viri sancti sensibus, omnis probetur mundi machina deseruire.

Nocte lux
radiabat.